

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **I. S.**, zastoupený advokátem Mgr. Alexandrem Vaškevičem se sídlem Františkánská 7, Plzeň, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 7. 2004, sp. zn. 41 Az 4/2004,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, kterým byla odmítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „žalovaný“) ze dne 23. 10. 2003, č. j. OAM-4839/VL-18-11-2003, o zamítnutí stěžovatelovy žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje důvod obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) zák. č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) a namítá tak nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí jeho žaloby. Z důvodu opatrnosti namítá stěžovatel také důvody podle § 103 odst. 1 písm. c) a d) s. ř. s.

Tuto nezákonnost stěžovatel shledává v tom, že krajský soud údajně porušil ustanovení § 37 odst. 5 s. ř. s., když nevyzval stěžovatele k odstranění vad podání. Dále stěžovatel krajskému soudu vytýká, že se nedostatečně zabýval jeho žalobou, přestože

z ní bylo zjevné, čeho se domáhal a jaké rozhodnutí a v jakém rozsahu napadal. Přiznává sice, že se nevyjádřil v žalobě zcela pregnantně, nicméně každý úkon účastníka řízení musí být vykládán podle svého obsahu a z jeho žaloby bylo zjevné, že napadá konkretizované rozhodnutí ve výroku, kterým byla jeho žádost o azyl zamítnuta jako zjevně nedůvodná. Byly tedy ze žaloby zjevné žalobní body ve smyslu § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Restriktivní výklad tohoto ustanovení krajským soudem považuje stěžovatel za diskriminaci účastníků řízení, kteří nemají hlubší právnické vzdělání. Správně měl krajský soud stěžovatele vyzvat k odstranění vad podání a stanovit mu k tomu lhůtu, která nebude kratší než lhůta podle § 72 odst. 1 s. ř. s., pokud tak krajský soud neučinil, má stěžovatel zato, že mu tato lhůta ještě nezačala běžet.

Z tohoto důvodu stěžovatel navrhuje toto usnesení zrušit a zároveň žádá, aby byl jeho kasační stížnosti přiznán odkladný účinek.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného správního spisu především zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 27. 9. 2003 na základě žádosti, v níž je jako důvod žádosti o azyl uvedeno, že je stěžovatelova matka nemocná, otec nepracuje, proto odjel stěžovatel do ČR za prací, aby je všechny uživil. O azyl požádal poté, co obdržel správní vyhoštění, aby legalizoval svůj pobyt v ČR. Totéž vyplývá i z protokolu o pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ze dne 5. 10. 2003, kde upřesnil své ekonomické potíže v zemi původu.

Žalovaný se rozhodl svým výše označeným rozhodnutím ze dne 23. 10. 2003 stěžovatelovu žádost zamítnout jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, tedy proto, že stěžovatel neuvedl žádnou skutečnost svědčící o tom, že by byl pronásledován podle § 12 zákona o azylu, když důvody jeho žádosti o azyl byly pouze ekonomické povahy. Dále nebyly shledány ani podmínky umožňující udělení azylu podle § 13 a § 14 zákona o azylu.

Proti tomuto zamítavému rozhodnutí podal stěžovatel žalobu ze dne 27. 11. 2003 ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem, v níž uvedl, že důvodem jeho odchodu z domova není jeho ekonomický prospěch, ale snaha zajistit léky a základní potraviny pro své rodiče, tedy víceméně humanitární pomoc rodičům, když zajištění starých lidí na Ukrajině je naprosto nedostatečné. V podání ze dne 29. 6. 2004 pak stěžovatel uvedl, že žádá o poskytnutí času, aby mohl poštou získat důkazy z Ukrajiny. V podání ze dne 19. 7. 2004 pak doplnil, že navrhuje, aby soud nařídil pokračování řízení, aby mu byl udělen humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu.

Krajský soud tuto stěžovatelovu žalobu odmítl svým usnesením, v němž uvedl, že stěžovatelova žaloba neměla náležitosti uvedené v ustanovení § 37 odst. 3 a § 71 odst. 1 a 2 s. ř. s., zejména neobsahovala žádné žalobní body ani návrh výroku rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že lhůta k doplnění žaloby končila dne 1. 12. 2003 a stěžovatel v této lhůtě předmětné vady neodstranil, staly se tyto nedostatky neodstranitelnými a krajskému soudu nezbylo než takovou žalobu odmítnout podle § 46 odst. 1 s. ř. s.

Proti tomuto usnesení brojí stěžovatel kasační stížností, kterou jeho právní zástupce podal v rozporu s ustanovením § 106 odst. 4, část věty před středníkem, s. ř. s., přímo k Nejvyššímu správnímu soudu, jakkoli ji měl podle tohoto ustanovení podat u Krajského soudu v Ústí nad Labem, neboť ten je zjevně tím soudem, který vydal napadené rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky usnesení krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Stěžovatel zejména namítá, že měl být vyzván k odstranění vad a měla mu k tomu být stanovena lhůta. Zároveň tvrdí, že z jeho žaloby bylo zjevné, čeho se domáhá a jaké rozhodnutí a v jakém rozsahu napadá. Nejvyšší správní soud proto na základě tohoto stěžovatelova argumentu posoudil, zda krajský soud porušil povinnosti uložené mu § 37 odst. 5 s. ř. s., když podaný opravný prostředek odmítl pro nesplnění těchto základních náležitostí podání k soudu a náležitostí žaloby ve správním soudnictví, místo aby stěžovatele poučil o vadách podání a ponechal mu lhůtu k napravení těchto vad, jak stěžovatel ex post požaduje ve své kasační stížnosti.

Podle přesvědčení Nejvyššího správního soudu – a ve shodě s konstantní judikaturou Ústavního soudu (viz např. nález sp. zn. II. ÚS 738/2000) - je nutno vycházet především ze skutečnosti, že smyslem procesních podmínek řízení obecně je snížení entropie (neurčitosti) při uplatňování práv, resp. pravomocí, časové omezení stavu nejistoty v právních vztazích a urychlení procesu rozhodování s cílem reálného dosažení zamýšlených cílů. Stanovení těchto podmínek proto musí být provedeno transparentně, srozumitelně a předvídatelným způsobem a nesmí být zejména zneužíváno k tomu, aby v praxi docházelo k denegatio iustitiae (odepření spravedlnosti).

V tomto směru Nejvyšší správní soud především vychází z ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., které je třeba chápat jako vyjádření možnosti dané soudům meritorně se nezabývat podáními, jež nesplňují náležitosti kladené na žaloby ve správním soudnictví a tedy například neposkytují soudu dostatek informací k tomu, aby vůbec mohl meritorně rozhodnout. Je přitom třeba rozlišovat na straně jedné takové nedostatky v podání, jež zakládají poučovací povinnost soudu, aby nebyla odepřena spravedlnost ve smyslu čl. 36 Listiny základních práv a svobod či čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, přičemž důsledkem nesplnění této poučovací povinnosti by byla nezákonnost takového soudního rozhodnutí, jak bylo opakovaně vyjádřeno i v judikatuře Ústavního soudu (viz např. nálezy sp. zn. II. ÚS 79/94, I. ÚS 63/96 či III. ÚS 127/96); a na straně druhé takové nedostatky, které nelze odstranit ani po poučení soudem, neboť jejich závažnost zabraňuje soudu posoudit žalobu jako žalobu vůbec, a i v takovém případě – tedy nejen při neodstranění

vad, o jejichž přítomnosti byl účastník soudem poučen – nezbývá soudu než podání odmítnout.

Přezkum Nejvyššího správního soudu pak směřuje k otázce, zda intenzita nedostatků stěžovatelova podání ze dne 27. 11. 2003 dosáhla té míry, při níž je veřejný zájem na co nejširším přístupu ke spravedlnosti převážen zájmem na efektivním fungování této spravedlnosti, jež je podmíněno také nepřetížeností soudů meritorním přezkoumáváním podání, u nichž například není patrné, proti čemu směřují, tedy z jakého zákonného důvodu se spravedlnosti dovolávají. Při takto nastolené otázce nezbylo Nejvyššímu správnímu soudu než rozhodnout, že ve světle příslušných ustanovení s. ř. s. posuzované stěžovatelovo podání této intenzity dosáhlo.

V důsledku přísně dispoziční zásady v řízení o žalobách proti rozhodnutím správního orgánu totiž musí žaloba obsahovat žalobní body, z nichž musí být patrno, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné [§ 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. V souzené věci je však zřejmé, že posuzované stěžovatelovo podání žádné žalobní body či tvrzený rozpor napadeného rozhodnutí Ministerstva vnitra se zákonem neobsahovalo, když bylo spíše neurčitým humanitárním apelem směrem k soudu, a že stěžovatel toto podání v zákonné lhůtě pro jeho podání ani nijak nedoplnil. Přitom zákon stanoví, že žaloba musí vždy obsahovat alespoň jeden žalobní bod. Pokud žádný žalobní bod neobsahuje, může být tento nedostatek podmínek řízení odstraněn, a to ve lhůtě pro podání žaloby, jak vyplývá z citovaného ustanovení § 71 odst. 2 s. ř. s. Nestačí tedy v dané lhůtě podat soudu – ať už přímo, či prostřednictvím správního orgánu -jakékoli podání označené jako žaloba, či obdobně; nýbrž je třeba podat v této lhůtě takové podání, jež může soud jako žalobu skutečně posoudit. Není tudíž dána zákonná povinnost soudu v těchto případech vždy vyzývat žalobce k odstranění těchto vad ve smyslu ustanovení § 37 odst. 5 s. ř. s., neboť – takto široce pojímaná – povinnost soudu by zjevně odporovala zmíněné zásadě dispoziční, již správně uvádí krajský soud, a rovněž zásadě koncentrace řízení, v souladu s nimiž je tento typ řízení koncipován. Tento názor přitom odráží setrvalou judikaturu Nejvyššího správního soudu, jak byla vyjádřena např. v rozhodnutí ze dne 23. 10. 2003, sp. zn. 2 Azs 9/2003 (publ. pod č. 113/2004 Sb. NSS). Ústavní souladnost tohoto přístupu byla potvrzena v usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 7. 1. 2004, sp. zn. IV. ÚS 613/03, jímž byla odmítnuta ústavní stížnost proti zmíněnému rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2003 pro nepřípustnost z důvodu nevyčerpání všech právních prostředků k ochraně práva, přičemž toto nevyčerpání shledal Ústavní soud v „nedbání o ochranu vlastních práv“ stěžovatele, jenž proti rozhodnutí Ministerstva vnitra brojil pouze podáním neobsahujícím žalobní body obdobně jako v případě nyní posuzovaném.

Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že se Krajský soud v Ústí nad Labem napadeným usnesením nedopustil nezákonnosti ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., když stěžovatelovo podání podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. odmítl, aniž jej předtím vyzval k odstranění nedostatku podmínky řízení. Nebylo tedy porušeno ani stěžovatelovo ústavně zaručené právo na soudní a jinou právní ochranu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud dospěl po přezkoumání kasační stížnosti k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a Ministerstvu vnitra náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. listopadu 2005

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu